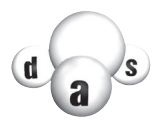
Florina Ilis

Päť farebných oblakov na svitajúcej oblohe

Preklad Klaudia Donková

edícia próza

drewo a srd
založené 1994
30-ROČNÁ EDÍCIA

KNIŽNÁ EDÍCIA
ČASOPISU VLNA

Florina Ilis

Päť farebných oblakov na svitajúcej oblohe

Preklad Klaudia Donková

edícia próza

Florina Ilis: Päť farebných oblakov na svitajúcej oblohe
Copyright © Florina Ilis, 2006

Slovak edition © Občianske združenie Vlna / drewo a srd, Bratislava 2024
Z rumunského originálu *Cinci nori coloraţi pe cerul de răsărit*
(Bukurešť: Cartea românească, 2006) preložila Klaudia Donková.
Cover design & layout © Matej Lacko

Vydanie prvé
Edícia próza
Všetky práva vyhradené

Odborná jazyková redakcia: Eva Kenderessy
Konzultácia japonských reálií: Veronika Šokyová
Odborná spolupráca: Marius Miheţ
Redaktor knižnej edície: Peter Šulej

Interné katalógové číslo: DAS223PROZ03/2024
ISBN: 978-80-69105-03-4

Tento preklad podporil z verejných zdrojov formou štipendia Fond na podporu umenia.
Vydanie knihy z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

u. fond na podporu umenia

Päť farebných oblakov na svitajúcej oblohe

„Márne ťa nespočetné dni zvádzajú,
zriedkavo nájdeš vhodné cesty.“
いたずらに月日は多けれど道をもとむるときぞすくなき
Venované Japonsku v nás

Ticho na rozsiahlom povrchu *tatami* je absolútne. Dvanásť párov hráčov nehybne sedí oproti sebe vo formálnom japonskom štýle na ploche vyčlenenej pre každý pár a nehybne ako súsošie čaká na signál začiatku hry. Ohromujúce ticho v sále dodáva tejto chvíli posvätnú vážnosť. V rozľahlej, sviatočne vyzdobenej miestnosti vládne nereálna atmosféra, akoby vytrhnutá zo starých japonských drevotlačí. Elegancia hráčov usadených na *tatami* je dokonalá. Súťažiaci majú na sebe rôznofarebné *kimoná*, počínajúc tmavými odtieňmi u starších žien až k bledším a živším farbám odevov mladých. Čosi z nádhery obdobia Heian, v ktorom sa pravdepodobne spoločenská hra *uta karuta* odohrala po prvýkrát, sa vznáša nad sálou ako nepostrehnuteľný, no vzrušujúci opar. Muži sú, naopak, oblečení striedmo v *hakamách* šedej a čiernej farby. Hráči sa mierne predkláňajú a ich extrémne sústredené, no pokojné pohľady sa upierajú na voľný priestor medzi každým párom, kde sú v špecifickom poradí usporiadané hracie karty.

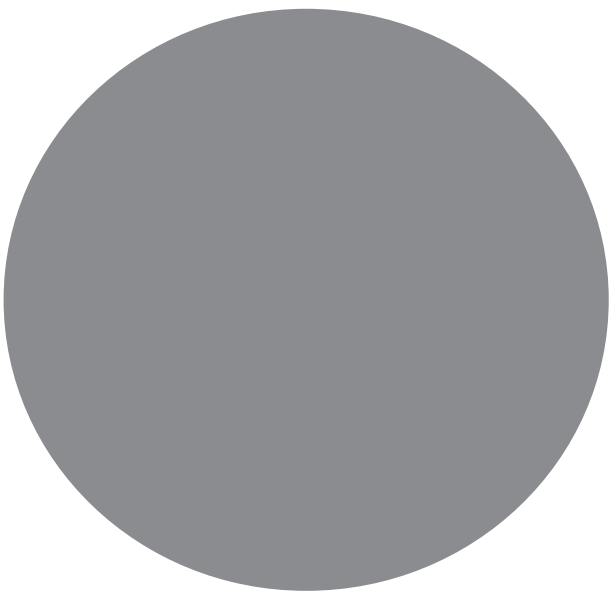
Všetci čakajú. V prednej časti sály sedí na tvrdom vankúši postarší muž oblečený v *hakame* a pozorne sleduje scénu. Vo vystretej ruke drží viacero hracích kariet. Odrazu náhle, bez akéhokoľvek predbežného úvodu začne spievať: *Ariake no…* Má trocha zachrípnutý hlas, ktorý prezrádza jeho pokročilý vek, no vynikajúco s ním pracuje, zvláda tóny aj rytmus, na konci každého verša postupne stúpa až k tónu, ktorý je pre ľudský hlas zdanlivo nedosiahnuteľný, *Curenaku mieši… Wakare jori…* Keď zanikne ozvena poslednej slabiky, ktorá dlho rezonuje v závratnej výške, do ktorej ju spevák vytiahol, hráči usadení na hernej ploche sa horúčkovito dajú do pohybu, hľadajú medzi kartami pred sebou posledné dva verše básne *waka,* ktorej prvé tri verše zaspieval vedúci hry.

Zbierka básní *Hjakunin Išu*, ktorú zostavil vznešený Fudžiwara no Teika okolo roku 1235, obsahuje sto básní *waka*, ktorých metrická štruktúra je 5 – 7 – 5 – 7 – 7. Hra *uta karuta* je vo svojej podstate veľmi jednoduchá. Spevák dostane sto z celkového

počtu dvesto kariet, zvyšné sa rozdelia medzi hráčske dvojice, po päťdesiat každej. Tých päťdesiat kariet, čo dostane každá hráčska dvojica, však obsahuje iba posledné dva verše básne *waka*. Spevák začne recitovať prvé tri verše básne a hráči sklonení nad kartami rozloženými na *tatami* musia nájsť posledné dva verše básne.

有明の
つれなくみえし
別れより *

* Mibu no Tadamine: „Odkedy ste boli / Ku mne rovnako chladní, ty / Aj mesiac pri západe…“ (preložené z rumunčiny podľa Fudžiwara Teika: *O sută de poeți de la Muntele Ogura – Hyakunin Isshu: Antologie de poezie japoneză veche* [Sto básnikov z hory Ogura – Hjakunin Isšu: Antológia starej japonskej poézie]. Prel. a ed. Iulia Waniek. Bukurešť: Editura Eminescu, 2000, s. 52; pozri aj angl. verziu: „Like the morning moon, / Cold, unpitying was my love. / And since we parted“)

Prvý

暁ばかり
うきものはなし *

Ak by som si mal predstaviť krajinu, ktorej obyvatelia by sa vyznačovali neobyčajnou náklonnosťou k neviditeľnej stránke vecí a tú by so sebe vlastným, vrodeným zmyslom odhaľovali a zviditeľňovali, pričom by v rovnakej miere osídľovali prísne horizonty metafyziky a napokon navracali svetu územia dovtedy skryté pred ľudskou skúsenosťou, aby mohli byť obývané, ak by som si mal predstaviť, že paralelne so životom ľudí v tejto krajine by sa nebadateľne odohrávala tajná a pokojná existencia vecí, rovnako skutočná ako samotná skutočnosť, ktorú by záhadným a oprávneným spôsobom určovala, pomyselné meno tejto krajiny by nebolo iné ako Japonsko. Navyše, ak by som si mal predstaviť oblohu tejto krajiny a dať jej farbu, ktorá by sa hodila k jej predstave, vybavilo by sa mi sivé nebo, čo visí nad Tokiom ako taký hliníkový zvon, a niekedy aj farebné a priehľadné oblaky na svitajúcej oblohe.

Prečo ľudia nemôžu byť ako počítačové programy, pýtala sa ma Lili, aby si ich mohol ty alebo niekto iný jednoducho preprogramovať, keď niečo nejde, ako má, a tak im dať novú existenciu?! Keby som bola jedným z tvojich počítačových programov, písala mi, požiadala by som ťa, aby si zmenil všetky údaje môjho problému, aby si vymazal niektoré súbory a nahradil ich inými, aby si mi dal napríklad namiesto srdca nejaký iný orgán, možno oko, nos, ucho či jazyk, hocičo, len aby to bol zmysel, ktorý ma upozorní, že láska škodí, nezodpovedá normálnym funkciám, ktorými prežívame skutočnosť, a, samozrejme, držal by ma od nej čo najďalej. Milá Lili, ak by skutočnosť bola jedným z mojich počítačových programov,

* „Nič mi nie je nepríjemnejšie / Ako začiatok brieždenia“ (s. 52; pozri aj angl. verziu: „I dislike nothing so much / As the breaking light of day“)

zasiahol by som najmä do jej základnej konfigurácie, ak by to naozaj bolo v mojich rukách, za nič na svete by som nedovolil, aby sa to všetko stalo. Keby predmety okolo mňa vedeli rozprávať! Keby mi povedali, čo sa stalo v tejto izbe pred tým, ako si zmizla. Lenže v Japonsku všetky veci hovoria jazykom, ktorý sa stane zrozumiteľným len vtedy, keď všetky zvuky sveta utíchnu, presne ako v tejto chvíli, keď sa pokúšam sformulovať novú výpoveď, rozdielnu od predošlých dvoch, čo som podpísal v prítomnosti vyšetrovateľov. Nie je to ľahké, pretože nech sa akokoľvek snažím svojim myšlienkam vnútiť trochu rozumu a logiky, aj tak len mlčky a monotónne narážajú do hlbokého smútku, čo sa mi zapichol do duše ako spaľujúca horúčava.

Pokúšam sa sústrediť na okolité predmety, prinútiť ich rozprávať a silou upreného pohľadu ich vytrhnúť z nemej a agresívnej metafyziky, kam ich uložil vnútorný a nemenný poriadok skutočnosti. Nedarí sa mi to. Potom myslím na šál, ktorý si si podľa všetkého vzala pri poslednom vpáde do môjho bytu. Ten šál, ktorého som sa zo sentimentálnych dôvodov nechcel vzdať, sa ti vždy páčil. Pýtam sa, prečo si si ho vzala, keď som ti ho, občas zo žartu, občas vážne, už toľkokrát odmietol dať. Určite si mi tým chcela niečo naznačiť, nechať mi akýsi odkaz. No aký?! Červený šál však nie je medzi predmetmi, ktoré našla polícia pri mŕtvole, čo by mala patriť tebe. Jediný dôkaz, ktorý stojí za reč, je podľa pána Hanedu, vedúceho vyšetrovania, lístoček, na ktorom bolo poznačené moje telefónne číslo. Toto číslo priviedlo políciu k mojim dverám a dôstojník, čo viedol vyšetrovanie, ma slušne, no chladne pozval na policajnú stanicu. A tak som spoznal pána Hanedu.

Vybral som sa na stanicu v presvedčení, že ide o nejaký omyl, bol som si viac než istý, že policajti našli telo, ktoré podľa istých čŕt považovali za Lilino. Keď som tam prišiel, priviedli ma do chladnej miestnosti, kde sa v bezchybnej žiarivej čistote silno zapáchajúcej po formaldehyde dalo vidieť niekoľko veľkých hliníkových zásuviek, v ktorých sa zjavne nachádzali

zvislo uložené chladiace boxy. Jeden z policajtov potiahol zásuvku a ľahkým kĺzavým pohybom sa z nej na úrovni môjho hrudníka vysunuli nosidlá, na ktorých sa pod bielou plachtou črtala nepravidelná silueta ľudského tvaru. Pán Haneda zdvihol plachtu a pohľadom mi naznačil, aby som podišiel. Nahé telo bez duše bolo nehybné ako sadrová figurína a pripomínalo mi prázdne puzdro, z ktorého nejaký zlomyseľný demiurg definitívne vymazal všetky spomienky. Nepreniknuteľný výraz, ktorý smrť vtlačila dievčaťu do tváre, mi nijako nenaznačoval, ako strávila svoje posledné chvíle. Ako asi zomrela? Nekomunikatívnosť, o ktorú moja myseľ narážala pri hľadaní akejkoľvek nejasnej črty tej kedysi živej bytosti, mi spôsobovala zvláštny stav nepohody. Nemohla to byť Lili! Moje oči odmietali holú skutočnosť z chladiaceho boxu, veď moja predstavivosť argumentovala živými spomienkami, ktoré mi Lili zanechala v duši. Nie, nemohla to byť Lili! Možno to bola Ruska. A neprišla predsa Lili v ten večer na súťaž s načierno zafarbenými vlasmi?! Žena v boxe bola blondína. V hlave sa mi krútil hrozný vír myšlienok, ktoré spolu nesúviseli. Dôstojník akoby vycítil narušenú logiku mojich myšlienok, zasunul nosidlá na svoje miesto a potom cielenými pohybmi zapol monitor umiestnený priamo nad chladiacim boxom. Na obrazovke sa v mimovoľnom poradí zobrazovali fotografie mŕtvoly so zameraním na detaily hlavy, hrude, rúk. Mŕtvola bola nájdená v rieke Sumida blízko Rjogoku-baši. Neboli zistené stopy po násilí, vysvetľoval mi policajný dôstojník. Pretože bola vo vode, črty tváre, zvyšok končatín a brucho mala mierne nafúknuté, čo jej celkovému výzoru dodávalo bizarný, groteskný vzhľad. Neisto ma striaslo pri obrázku s tetovaním na ľavom boku. Ihneď som ho spoznal, tetovanie predstavovalo veľmi starý ideogram napísaný písmom *tenšo*. Policajt, čo bol so mnou, si všimol môj vnútorný poryv a neisto mi vysvetlil, že ten znak slúžil na označenie istej kategórie dievčat, ktoré patrili do rovnakej organizácie. Bohužiaľ, vysvetľoval mi dôstojník, ich tajomstvo je tak dobre

chránené, že polícii sa o nej nepodarilo veľa zistiť. Vedelo sa, že išlo o jednu z najvyberanejších organizácií v oblasti poskytovania slastí, že väčšina žien boli belošky, hovorili cudzími jazykmi a zvyčajne sa ako spoločníčky zúčastňovali na luxusných oslavách politickej alebo finančnej sféry. Spomenul som si na vianočnú oslavu, na ktorej som Lili spoznal. Policajt, ktorý sa prípadom zaoberal, mi ďalej povedal, že vyšetrovania tohto druhu väčšinou nikam nevedú, pretože svet, v ktorom sa tieto dievčatá pohybujú, je taký exkluzívny, že ani poriadkové orgány doň nemajú bez priamych dôkazov prístup. Také dôkazy sa však nikdy nenašli. Spýtal som sa ho, ako sa ku mne dostal, odviedol ma teda do kancelárie a ukázal mi lístoček s mojím písmom. Práve tento kúsok papiera s mojím telefónnym číslom priviedol políciu ku mne.

Kvôli výpovedi ma zadržali na takmer dva dni a dve noci. Nikdy predtým som s políciou nemal do činenia, ani v Rumunsku, ani v Japonsku. Moje jediné skúsenosti s poriadkovými orgánmi, zhmotnené v dobrom vybavením bežných dokladov alebo v horšom zaplatením pokuty za prekročenie predpísanej rýchlosti, však oproti tejto miestnej zápasníckej aréne, do ktorej ma priviedlo vyšetrovanie Lilinho zmiznutia, predstavovali skutočný menuet. Zápas sa, samozrejme, odohrával len na psychologickej úrovni. Nikdy v živote som nevypovedal v súvislosti s trestným činom. Keďže som sa absolútne nevyznal v japonských zákonoch, spoliehal som sa na svoje právne vedomosti z amerických detektívok a upozornil som ich na svoje právo požiadať o právnika. No keďže skutočnosť nezodpovedá podmienkam diktovaným scénami z amerických filmov, pán Haneda mi jasne vysvetlil, že obyčajná výpoveď na polícii si nevyžaduje prítomnosť právnika. Pustili ma, keď už zo mňa nemohli nič vytiahnuť, ale požiadali ma, aby som ostal v meste a aby som bol k dispozícii v prípade, že by ma opäť potrebovali. Taký prípad sa vyskytol hneď na druhý deň o polnoci, keď mi pán Haneda zazvonil pri dverách a pod nosom mi mával

súdnym povolením na domovú prehliadku. Zatiaľ čo si jeho podriadení vykonávali svoju prácu, brali odtlačky a otvárali zásuvky, pán Haneda mi položil sériu otázok týkajúcich sa najmä mojej práce vo firme. Ukázalo sa, že o počítačoch a robotoch vie oveľa viac, než sa na prvý pohľad zdalo. Viedol aj vyšetrovanie okolo hernej sály a, ako som si všimol, do práce poctivo zapájal svoj talent vycibrený čítaním európskych detektívok a pokúšal sa s mojou pomocou nájsť styčný bod týchto dvoch prípadov. Zatiaľ jediným, krehkým, ale istým spojivkom v celom tomto vesmíre črepín som bol ja. Raskoľnikov bez viny, no jednoznačne vinný. Okrem iného sa ukázalo, že pán Haneda čítal aj Dostojevského. Napredoval opatrne, presvedčený, že cesta k odhaleniu pravdy je niekedy veľmi zdĺhavá, kládol mi banálne a na prvý pohľad bezvýznamné otázky, nikdy sa nepýtal priamo. Pána Hanedu výnimočne zaujímalo, prečo som polícii nikdy nenahlásil, že sa do môjho bytu viackrát niekto vlámal so zámerom získať dáta z môjho počítača. Nedokázal som mu podať nijaké uspokojivé vysvetlenie.

Po prebdenej noci, vyčerpaný zo sústredeného odpovedania na paľbu strategických otázok pána Hanedu, som sa na druhý deň dostavil do práce. Vedúci personálneho oddelenia mi oznámil, že odsúhlasil moju žiadosť o dovolenku, ktorú som, pravdaže, nikdy nepodal, a slušne, no akosi netrpezlivo mi zaželal príjemné prázdniny. Ako sa dalo očakávať, nijako nezmienil skutočné dôvody neočakávanej dovolenky, hoci som si istý, že ho o mojom zadržaní na polícii informovali. Keď som bol odrazu oslobodený od pracovných povinností, rozhodol som sa, že začnem vyšetrovať Lilino zmiznutie na vlastnú päsť. Nepočul som o nej od večera, keď sa uskutočnila Hra. Hoci logika zdravého rozumu vyvracala moju hypotézu, čosi mi aj tak našepkávalo, že Lilino zmiznutie nejakým spôsobom súvisí s tajnými vniknutiami do môjho bytu, najmä s posledným vlámaním. Táto premisa, ktorá hodnoverne vyjadrovala možnosti, akými sa logika pokúša rozlúpnuť tajnú a neviditeľnú stránku

sveta, mi intenzívne vŕtala v hlave. Bez nejakého racionálneho dôvodu som sa rozhodol, že musím začať vo virtuálnom svete. Moje presvedčenie sa zakladalo skôr na nevysvetliteľnej intuícii ako na jasnom úsudku a vravelo mi, že indície z virtuálneho sveta ma navedú k tomu, čo je v skutočnom svete nehmatateľné a skryté. Začal som, pravdaže, od ideogramu na ľavom boku mŕtvoly z policajnej stanice. Moja pamäť ho zaznamenala s fotografickou presnosťou. Horúčkovito som ho hľadal vo všetkých svojich elektronických slovníkoch. Ako sa dalo očakávať, nenašiel som ho ani v jednom. Tušil som, že ide o veľmi starý znak ešte z obdobia Nara, a tak som ho začal hľadať aj v špecializovaných slovníkoch, ktoré som si zaobstaral na internete. Netrvalo dlho a našiel som ho. Rozlúštenie ideogramu mi však bolo úplne nanič a nasledujúci krok bol oveľa ťažší, než som čakal. Hoci som použil rôzne kombinácie slov a dopomohol som si aj špeciálnym programom na krížové vyhľadávanie, množstvo výsledkov nájdených na webových stránkach mi veľmi rýchlo schladilo nadšenie a obralo ma o všetku trpezlivosť. Napokon, už na pokraji síl, som sa nechal viesť obyčajnou intuíciou a zúžil som vyhľadávanie na kombináciu ideogramu s názvom aktivity, ktorá bola podľa mňa spojená so znakom na ľavom boku mŕtvoly. Ako som predpokladal, moje hľadanie začalo prinášať ovocie – objav stránky, ktorá vyzerala presne ako to, čo som hľadal, pritiahol moju pozornosť a motivoval ma pokračovať. Prístup na stránku klubu bol zjavne umožnený iba členom, keďže bola *highly protected* proti akémukoľvek vniknutiu. Použil som bežné triky, ako sa však dalo predpokladať, nefungovali. Potreboval som zapojiť mozog. Bol som pevne presvedčený, že prístup na stránku fungoval podľa algoritmu postaveného na istej hierarchii, ktorá sa musela logicky a postupne dopĺňať. Predstavil som si, že existujú verní zákazníci, ktorí mali, podľa finančných možností alebo druhu požiadaviek, konkrétny spôsob prístupu do databázy. Príliš som nad tým nešpekuloval a určil som, že tých prístupov bude päť. Vytvoril som

štruktúru s piatimi prístupovými úrovňami, každá z nich bola vybavená svojím vlastným vstupom aj výstupom. Každej úrovni som dal náhodné meno, pričom som použil pomenovania piatich farieb: červená, modrá, oranžová, čierna a biela; každá farba mala predstavovať nezávislý prístupový kód. Uvedomil som si, že do databázy takéhoto druhu sa pravdepodobne neprihlasuje iba jedným heslom, a tak som vytvoril dodatočný číselný prístup, ktorý predstavoval hypotetické číslo členskej karty. Karta mala fungovať ako SIM karta, pomocou PIN kódu sa dalo prihlásiť do základnej databázy. Uviedol som, že som *server client*, a spustil som aplikáciu, natiahol som siete ako trpezlivý rybár. Čakal som. Medzičasom som si objednal jedlo z neďalekého podniku, a kým som sŕkal *miso* širu a vychutnával si *jakitori*, pozeral som na DVD populárny *anime* seriál *Ruróni Kenšin*. Prešli takmer dve hodiny, odkedy som natiahol siete, keď sa mi, podľa všetkého, chytila do pasce veľká ryba. Začal som ju sledovať, keby som sa naplno nesústredil, mohol som ju stratiť alebo sa, v horšom prípade, prezradiť. Výsledok ma prekvapil, takmer ihneď som dostal heslo a číslo karty a v optimálnom čase som sa nespozorovaný zo siete odpojil. Zopakoval som ten istý proces niekoľkokrát, dosť na to, aby som zistil, ako ich systém funguje. Zvyšok bol malina. Prihlásil som sa do siete s konkrétnym cieľom – získať zoznam Liliných klientov a prípadne nejaké adresy. Vôbec ma neprekvapilo, keď som zistil, že Ruska bola členkou tej istej organizácie ako Lili. Všetky zložky týchto dvoch dievčat boli vymazané, no ostal tam istý *director* Riri, čo je meno Lili napísané v *katakane,* a to mi výrazne pomohlo pri rekonštrukcii niektorých z nich. Nakoniec sa mi podarilo získať niekoľkominútové video s Lili, ako aj zoznam niekoľkých klientov, ktorí sa s ňou pokúšali spojiť tesne predtým, ako zmizla. Firma odpovedala všetkým rovnako: *momentálne nedostupná, skúste to neskôr, prosím!* Vtedy som vydedukoval, že aj Lili musela mať prístupové heslo do svojej osobnej databázy a pokúsil som sa naň prísť. Výsledok ma

šokoval. Na obrazovke sa mi objavilo všetko, čo robila, odkedy prišla do Japonska. Ako veľmi som si prial vedieť tieto veci, kým bola so mnou! Zoznam Liliných partnerov sa načítaval pred mojimi očami, no ja som medzi nimi nebol. Toto konštatovanie mi trochu zlepšilo náladu, znamenalo to, že Lili ma nepovažovala za klienta, vlastne som jej za *služby* nikdy neplatil, zato Kenovo meno bolo všade. Keď som si prezeral jej diár, zistil som, že Ken časom získal výhody stáleho zákazníka, ostatní klienti z jej *schedule* postupne mizli a Ken sa stal, aspoň podľa rozpisu, Liliným jediným a výhradným zamestnaním. Koľko asi musel Ken zaplatiť, aby získal takúto vznešenú výsadu, ktorou zásadne prispieval aj k blahobytu celého klubu? Keď som sa už raz nabúral do ich siete, veľmi jednoducho by som sa dostal aj k účtovným záznamom firmy. No akýsi nevysvetliteľný pocit ostychu mi v tom zabránil.

Áno, priznávam, teraz by som si prial, aby skutočnosť bola jedným z počítačových programov, ktoré ja sám tvorím, aby som mohol dať pôvodnej konfigurácii skutočnosti nové parametre a zmeniť ju na miestach, kde už nekorešponduje s mojimi túžbami a záujmami. Na policajnej stanici som podpísal dve výpovede, ktoré obsahujú presné odpovede na starostlivo položené otázky oboch vyšetrovateľov. Dôstojník Haneda, vedúci vyšetrovania, je plne presvedčený o identite mŕtvoly a čo sa mňa týka, nemal by som mať žiadny dôvod nesúhlasiť s ním. Výpoveďou, ktorú som podpísal a v ktorej som potvrdil predpoklady polície, hoci mi čosi navrávalo, že dievča z chladiaceho boxu v márnici nebola Lili, som dal nechtiac skutočnosti iné smerovanie. Po hodinách vyšetrovania som sa postupne začal pred policajtmi cítiť ako ilustrácia zo zoologickej knihy, čo zobrazuje priečny rez telom hmyzu. Položili ma na mikroskop a skúmali s profesionalitou, aká nepochybne zodpovedala požiadavkám z príručiek pre vyšetrovateľov. A predsa, keď som si znova prečítal výpovede, ktoré som napokon podpísal, uvedomil som si čosi, čo ma ohromilo, až sa mi zatočila hlava.

Koniec ukážky